

MŰFAJOK KÖZÖTT

Ebben a szekcióban az *Elképzelés-gyűjtemények* A4-es papírlapjain bemutatott koncepciók anyagban, térben és időben kiterjesztett változatait láthatjuk. Nem pusztán a papírra vetett tervek megvalósításáról van szó, hiszen sokszor épp utólag, egy már megvalósított mű alapötletét és létrehozásának folyamatát írták le a felkért művészek. A képzőművészet „elanyagtalanodása”, a korszak művészetének egyik legkarakteresebb irányvonala volt. Jelrendszerekkel végzett mentális műveletek, gondolat kísérletek, folyamatelvű cselekvéssorok, mülékony környezeti beavatkozások vagy éppen szövegként megfogalmazott elképzelések épültek be a képzőművészet eszköztárába. A konceptualizmus tapasztalait mégis sok művész „visszaforgatta” valamelyik hagyományos műfaj megújításába. Nem kizárólag külföldi hatásokról van szó, számos hazai újság cikk foglalkozott az építészet, iparművészet és képzőművészet, valamint köztéri és kiállítótermi művészet határvonalainak megkérdőjeleződésével, a hagyományos műfajok válságával. A korszak népszerű műfaja, a kispasztika több esetben a meg nem valósítható szobrászati elképzeléseket dokumentálta, a vizuális kultúra alkalmazott területei (reklámok, plakátok, épületdíszítő pasztikák) sokszor modernebbek, innovatívabbak, inspirálóbbak voltak, mint a kiállítóhelyek tárlatai.

A hatvanas évek végén az idősebb generáció tagjai is technikai és műfaji kísérletekbe kezdtek: Korniss Dezső ($\leftarrow \mathbf{K} \rightarrow$, $\uparrow \mathbf{T} \downarrow$) animációs filmeket készített, Schaár Erzsébet ($\leftarrow \mathbf{K} \rightarrow$) ipari anyagokat kezdett használni environment-jellegű szoboregyütteseikhez. A konceptuális megközelítésre fogékony új generáció olyan új tudományágakból inspirálódott, mint a szemiotika, strukturalizmus és antropológia, és a pasztikai- illetve képalakítást egyfajta vizuális nyelvként, jelrendszerként fogta fel, melynek önálló logikáját és ismeretlen területeit térképezték fel a műfaji határok feloldásával.

Attalai Gábor filcszobrai a strukturalizmus elveit alkalmazzák a textilművészetben belül, Baranyay András a fotografikus és filmes látásmód tanulságait vetíti vissza a sokszorosított grafikára. Donáth Péter egyenesen egy anyag, illetve szín lecsupaszított tárgyi jelenlétét alkotja meg, ahogy Gulyás Gyula is egy geometriai egység, egy 1 m x 1 m-es tér pasztikai lehetőségeivel kísérletezik. A műfajelméleti kísérletek gyakran a térbeli és sík, tárgyi és képi, ábrázoló-leíró funkciók felcserélhetőségével játszó illúziók formájában jelennek meg. Méhes László felnagyított fotórealista rajzot készít egy múzeumi leírókartonról – Pauer Gyula kartoték-akciójára válaszolva; Pauer pedig a teljes Pszeudo-programjában a festészet és a szobrászat különválaszthatóságát megkérdőjelező, önmagukat leleplező látszatokkal dolgozik. Számos esetben csak a fotó és a film tudta közvetíteni a műfajok határterületein létrejött projekteket. Pauer Gyula első *Pszeudo* kiállítása hivatalosan Gulyás János vizsgafilmjének díszleteként valósulhatott meg, de ugyanígy, csak fotók és film közvetítésével maradtak fenn a Pécsi Műhely monumentális szabadterei akciói, melyek textilcsíkokat, emberi testeket, mozgást és tájat alkotóelemként használva komponáltak térben és időben kibomló vizuális cselekményeket. Attalai Gábor is fotón dokumentálta mind a privát, mind köztéren megvalósuló akcióit. Csiky Tibor már nem is avatkozik be a környezetébe, hanem fényképsorozatok segítségével kiemeli és a szobrászat összefüggésébe helyezi talált tárgyakat és a hétköznapi vizuális kultúra esetleges elemeit. Türk Péter pedig jelleméleti kombinatorikus kutatásaihoz használja a fotót, jelen esetben a nyitott és zárt kérdések nyelvi fogalmát modellezi nyitott és zárt dobozokból létrehozott rejtvényekkel.

Műfajok \leftrightarrow között